

هم کلاسی
Hamkelasi.ir

نمونه سؤال امتحانی

دی ماه ۹۶

درس: علوم و فنون ادبی

گروه یازدهم انسانی

ردیف	«سؤالات»	بارم								
۱.	تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی (۴ نمره) چاهای خالی زیر را با کلمات مناسب تکمیل کنید. (الف) سبک عراقي به مدّت ... سال سبک غالب متون فارسي بود. (ب) حافظ با تلفیق عشق و ... غزل فارسي را به کمال رسانید.	۰/۵								
۲.	صحیح یا غلط بودن هر یک از گزاره‌های زیر را مشخص کنید. (الف) پس از حمله ویرانگر مغلان، دوستداران فرهنگ و اخلاق که سرخورده شده بودند، به تصوّف پناه بردن. (ب) در دوره مغلان و تیموریان «تاریخ‌نویسی» رواج نداشت.	۰/۵								
۳.	توضیحات ستون «را به ستون «۲» وصل کنید. (یک و پنجمی اضافی است) <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th style="text-align: center; padding: 5px;">(ستون ۱)</th><th style="text-align: center; padding: 5px;">(ستون ۲)</th></tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">مرصاد العباد</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">الف) نثر عالمانه و پخته</td></tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">المعجم</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">ب) ساده و گاه دارای سجع و موازنہ</td></tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">جامع التواریخ</td><td style="text-align: center; padding: 5px;"></td></tr> </table>	(ستون ۱)	(ستون ۲)	مرصاد العباد	الف) نثر عالمانه و پخته	المعجم	ب) ساده و گاه دارای سجع و موازنہ	جامع التواریخ		۰/۵
(ستون ۱)	(ستون ۲)									
مرصاد العباد	الف) نثر عالمانه و پخته									
المعجم	ب) ساده و گاه دارای سجع و موازنہ									
جامع التواریخ										
۴.	با توجه به برچیده شدن بساط حکومت آخرین خلیفه عباسی (المستعصم بالله) زبان عربی و زبان فارسی چگونه وضعیتی یافتند؟	۰/۵								
۵.	کتاب «المعجم» شمس قیس رازی، درباره چه علومی به نگارش درآمد؟ (ذکر ۲ مورد)	۰/۵								
۶.	در قرن هشتم، با سیطره تیموریان بر ایران، نثر فارسی چه تغییری یافت؟ با ذکر یک مثال	۰/۵								
۷.	چرا ضعف و انحطاط فکری در سبک عراقی رخ داد؟	۱								
۸.	موسیقی لشعر (۶ نمره) با خوانش درست بیت، مرز پایه‌های آوایی آن را مشخص کنید و هر پایه را در خانه خود قرار دهید. «چرخ ار نگردد گرد دل، از بیخ و اصلش برکنم / گردون اگر دونی کند، گردون گردان بشکنم (مولوی)»	۰/۷۵								
	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">.....</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">از بیخ اص</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">دد گرد دل</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">چر خون گر</td></tr> <tr> <td style="text-align: center; padding: 5px;">.....</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">گر دون گر</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">دونی گند</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">.....</td></tr> </table>	از بیخ اص	دد گرد دل	چر خون گر	گر دون گر	دونی گند	
.....	از بیخ اص	دد گرد دل	چر خون گر							
.....	گر دون گر	دونی گند							

ردیف	«سؤالات»	بارم
۹.	پایه‌های آوایی بیت زیر را مشخص کنید. سپس خانه‌هایی به تعداد آن‌ها طراحی کنید و هر پایه را در خانه خود قرار دهید.	۱/۵
۱۰.	دست دارد یار این آشتفتگی / کوشش بیهوده به از خفتگی» (مولوی) با توجه به آهنگ بیت داده شده زیر، با ذوق خود، پایه‌های آوایی مناسب (غیر از واژه‌های بیت) تولید کنید و آن را در خانه‌های خالی بنویسید. اگر ز خلق ملامت و گر ز کرده ندامت / کشیدم از تو کشیدم، شنیدم از تو شنیدم (مهرداد اوستا)	۰/۵
۱۱.	ابیات زیر را به پایه‌های آوایی تفکیک کنید و سپس وزن واژه و خوشه‌های هجایی هر یک را در خانه‌ها قرار دهید. الف) عشق و مستوری نباشد، پای گو در دامن آور / کز گریبان ملامت سر برآوردن نیارد (سعدی) ب) نیمای ای شمس تبریزی کمالی / که تا نقصی نباشد کاف و نون را (مولوی)	۲
۱۲.	زیبایی‌شناسی (۶ نمره) در ابیات زیر تشیبهات فشرده و گسترده را مشخص کنید و پایه‌های تشیبه گسترده را بنویسید. الف) یک نصف خون تازه و یک نصف مُشکِتر / چون نافهٔ غزالِ تناند لاله‌ها (صائب تبریزی) ب) بلبل طبعم «رهی» باشد ز تنها بی خموش / نغمه‌ها بودی مرأ، تا همزبانی داشتم (رهی معیری) پ) چو آن آهینین کوه آمد به دشت / همه رزمگه، کوه فولاد گشت (باذل مشهدی)	۲/۲۵
۱۳.	در مصراع زیر «ادات تشیبه» را بیابید. «چهره‌ات شمع پریشان شده را می‌ماند»	۰/۵
۱۴.	در بیت زیر «مشبه» را بیابید. چو بشنید رودابه آن گفت و گوی / برافروخت و گلنار گون کرد روی (فردوسی)	۰/۵
۱۵.	در کدام گزینه هر دو ترکیب ذکر شده «تشیبه فشرده» نیست؟ الف) باران رحمت، بیشهٔ عشق ب) کلاه شکوه، اطفال شاخ پ) فرعون تخیل، ضمیر سازندگان	۰/۵
۱۶.	در عبارت زیر کدام واژه در معنی «مجازی» آمده است? «عینک همان‌طور به چشمم بود و کلاس هم غرق خنده بود. کمی خودم را دزدیدم که اگر معلم کشیده بزند به من نخورد یا لاقل به صور تم نخورد.»	۰/۵
۱۷.	الف) چشم ب) صورت پ) عینک معنای نهاده (حقیقی) و نانهاده (مجازی) واژه مشخص شده را بنویسید. شبی یاد دارم که چشمم نخفت / شنیدم که پروانه با شمع گفت (سعدی)	۰/۵

ردیف	«سؤالات»	بارم
.۱۸	در بیت زیر مجازها و قربنهای را مشخص کنید. در تنش جست و یافت آن دو گهر / تعییه کرده در میان کمر (نظمی)	۱
.۱۹	در کدام یک از ابیات زیر مجاز به کار نرفته است؟ چرا؟ الف) می اندر کف ساقی بی حجاب / سهیل است در پنجه آفتاب ب) خرامان بشد سوی آب روان / چنان چون شده باز جوید روان	۱/۲۵
.۲۰	نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نفره) با توجه به بیت زیر به پرسش‌ها، پاسخ دهید. سرکش مشو که چون شمع از غیرتت بسوزد / دلبر که در کف او موم است سنگ خارا الف) نقش دستوری «ت» در «غیرتت» را بنویسید. ب) نوع فعل «مشو» را مشخص کنید. پ) در مصراج دوم آرایه‌های ادبی را مشخص کنید. ت) قلمرو فکری شاعر در بیت فوق را بنویسید.	۱/۵
.۲۱	بیت زیر بیانگر کدام نوع دیدگاه فکری (جبرگرا / اختیارگرا) «حافظ» است؟ حافظ به خود نپوشید این خرقه می آلود / ای شیخ پاکدامن معذور دار ما را (حافظ)	۰/۵
.۲۲	قلمرو فکری شاعر را در بیت‌های زیر بنویسید. برخیز و مخور غم جهان گذران / بنشین و دمی به شادمانی گذران در طبع جهان اگر وفایی بودی / نوبت به تو خود نیامدی از دگران» (خیام نیشابوری)	۰/۵
.۲۳	حکایت زیر را بخوانید و جدول را تکمیل نمایید. روزی شخصی پیش بهلول، بی‌ادبی نمود. بهلول او را ملامت کرد که چرا شرط ادب بهجا نیاوردی؟ او گفت: چه کنم؟ آب و گل مرا چنین سرشهنه‌اند. [بهلول] گفت: آب و گل تو را نیکو سرشهنه‌اند، اما لگد کم خورده است.»	۱/۵
.۲۴	کدام گزینه مفهوم عبارت زیر را بیان می‌کند؟ اگر خواهی که بی‌گنج توانگر باشی بسنده کار باش و اگر خواهی که برتر از مردمان باشی فراخنان و نمک باش.» الف) توانگری و قدرشناسی ب) قناعت و بخشندگی ت) توانگری و بخشندگی پ) قناعت و قدرشناسی	۰/۲۵
۲۰	جمع کل	

.۱۰۰ الف) عرفان
ب) عرفان

.۲ الف) درست
ب) نادرست

.۳ الف) جامع التواریخ: نثر عالمانه و پخته
ب) مرصاد العباد: نثر ساده و گاه دارای سجع و موازنه

.۴ زبان عربی و نگارش به آن، از رواج افتاد و زبان فارسی رونق
بیشتری گرفت.

.۵ علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر. ذکر دو مورد کافی است.

.۶ نثر ساده می‌شود – انوار سهیلی

.۷ به علت کشتن یا متواری ساختن فضلا و نابودی کتابخانه‌ها، از
صحت و اتقان مطالب کاسته شد و ضعف و انحطاط فکری این
دوره را فرا گرفت.

.۸ مصraig اول ← خانه آخر ← لش برک نم
مصraig دوم ← خانه اول ← گر دون گر
خانه چهارم ← دان بش ک نم

.۹

دوست دارد	یار این آ	شُفتِ گی
کوشش بی	هو دیه از	خُفتِ گی

.۱۰ مثلاً مصraig اول ← دس نامت یا هر پاسخ مشابه
 المصraig دوم ← ن دی دمز یا هر پاسخ مشابه

.۱۱ الف)

پایه‌های آماده	عِشق مس تو	ری ن باشد	پای گو در	دا نا ور
وْنَ وَالْهَ	فاعلاتن	سرب را ور	ن م لا مت	دن ن يارد
خوشش‌های هجایی	فاعلاتن	فاعلاتن	کزگری با	
	-- U -	-- U -	-- U -	-- U -

(ب)

پایه‌های آولیه	ن ما بی شم	س تی ری ذی	ک ما لی
وْنَ وَالْهَ	مفاعیلن	ن باشد کا	فُنون را
خوشش‌های هجایی	مفاعیلن	ک تا نق صی	فعولن
	-- U	-- U	-- U

.۱۲ الف) تشبيه گسترده: مشبه ← لاله‌ها – مشبه به ← نافه غزال تبار
ادات تشبيه ← چون – وجه شبه ← مصرع اول (سرخی و خوشبوی)

ب) فشرده اضافی

پ) تشبيه فشرده غیر ترکیبی (فشرده اسنادی)

.۱۳ ادات تشبيه ← می‌ماند

.۱۴ مشبه ← روی

.۱۵ گزینه «پ»

.۱۶ گزینه «ت»

.۱۷ چشم: عضوی از بدن (نهاده) / انسان (نانهاده)

.۱۸ تن ← لباس، قرینه آن «جسمت و جو کردن» ما را از معنای نهاده

به نانهاده‌اش یعنی لباس رهنمون می‌گردد.

(مصraig دوم)، کمر ← کمربند، قرینه آن «تعییه کرده / قرار

دادن» ما را از معنای نهاده به معنای نانهاده «کمربند» رهنمون
می‌نماید.

.۱۹ گزینه (ب) زیرا در مصraig اول ← روان به معنی «جاری» در

مصraig دوم ← روان به معنی «روح و جان» جناس تام به کار
رفته است.

.۲۰ (الف) مفعول

ب) فعل نهی

پ) مجاز ← کف: دست

تشبيه ← سنگ خارا: مشبه / موم: مشبه به

ت) تسلیم محض بودن در برابر محظوظ (خدا)

یا سریچی نکردن از فرمان محظوظ

.۲۱ جبراگر

.۲۲ بی‌وفایی دنیا و روزگار / دل نبستن به جهان

.۲۳ قلمرو ادبی: ۱- مجاز ← آب و گل: وجود / سرشت آدمی ۲-

مراعات‌نظیر ← آب و گل ۳- کنایه ← لگد کم خورده است: به
خوبی تربیت نشده است.

ذکر دو مورد کافی است.

قلمرو فکری: ذات و سرشت آدمی با تربیت صحیح پرورش
می‌یابد.

.۲۴ گزینه «ب»